

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA
AGENCIJA ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE
HRVATSKO DRUŠTVO KLASIČNIH FILOLOGA
PRVA GIMNAZIJA VARAŽDIN

BILTEN

XXVI. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ KLASIČNIH JEZIKA

VARAŽDIN, 10.-12. TRAVNJA 2013.

Pozdravni govori

Poštovani uzvanici, kolege, kolegice, poštovani učenici,

prije 375 godina, točnije 1636. godine, isusovački je red u Varaždinu osnovao gimnaziju, školu koja nam je, unatoč nekim žalosnim i teškim trenucima, prirasla srcu, te kojoj smo svi na svoj osebujan način skloni i lojalni. Mnogo je toga proživjela, mnoga su djeca izrastala u mlade intelektualce, mnoge su ljubavi započete, mnoga vječna prijateljstva stvarana, mnogo je imena njenih učenika, profesora i ostalih djelatnika zapisano u njenoj povijesti... Rasadnik inteligencije, izvorište novih ideja, središte razvoja, okosnica kulturnog i društvenog života Varaždina i okolice – sve je to naša Prva gimnazija. U ruci Vam se nalazi primjerak biltena XXVI. Državnog natjecanja iz klasičnih jezika. Veselimo se Vašem boravku u našoj Županiji, Gradu i školi, te vjerujemo kako ćete ova tri dana provesti u ugodnoj atmosferi, pozitivnom natjecateljskom duhu, te kako ćete nas pamtiti kao dobre domaćine. Svim natjecateljima želim uspjeh, ali i da dio našeg varaždinskog duha donesete svojim kućama.

Janja Banić, dipl.inf.
ravnateljica Prve gimnazije Varaždin

Poštovane kolegice, kolege, uzvanici, poštovani natjecatelji,

želim Vam svima poželjeti dobrodošlicu na XXVI. državno natjecanje iz latinskog i grčkog jezika. Kroz mnoge protekle godine posjetili smo već dosta gradova i bili gosti u puno škola diljem naše domovine. Ove smo godine u gradu bogatom tradicijom i povijesnim značajem za našu domovinu, ali i gradu koji svoje korijene vuče još od antičkih vremena i kroz obližnje terme, u kojima i danas u suvremenom obliku još uvijek obnavljamo i duh i tijelo. Zahvaljujemo našim domaćinima Prvoj gimnaziji Varaždin, koji su u vrijeme krize u tako kratkom roku ukazali svima nama gostoprimitstvo i organizirali natjecanje na zavidnoj razini. Ponajprije zahvaljujem ravnateljici gospođi Janji Banić i svim njezinim suradnicima, a posebno kolegi Rajku Guščiću bez čijeg jakog angažmana zasigurno ne bismo imali tako bogat program s obilascima i radionicama i za mentore i za natjecatelje. Državno se natjecanje i ove godine održava pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje RH i Hrvatskog društva klasičnih filologa.

Svim donatorima i izdavačima i muzejima zahvaljujem u ime povjerenstva na njihovu daru, a posebno Turističkoj zajednici Varaždin na svemu što su učinili da olakšaju i obogate naš posjet Varaždinskoj županiji i gradu Varaždinu. Hrvatsko društvo klasičnih filologa sve je više samo udruga koja omogućava da se preko nje prikupe nagrade, pa je to drage volje učinjeno i ove godine. Nagrada je malo, a izdavačka kuća Latina et Graeca ponovno je naš nagradni fond obogatila mnoštvom naslova i tako omogućila da malim znakom pažnje natjecateljima pružimo uspomenu na postignuti uspjeh.

Broj kategorija nije se promijenio niti ove godine, pa opet imamo šest kategorija, no malo je smanjen broj natjecatelja po nekim kategorijama, pa imamo ukupno 75 natjecatelja. Naši najmlađi natjecatelji opet se natječu u dvije kategorije, i to po deset učenika u svakoj kategoriji, a i ove se godine čak njih šest natječe u obje kategorije. Njih posebno pozdravljam i čestitam im na uspjehu i trudu koji su uložili. Učenici klasičnih gimnazija također se natječu u dvije kategorije i to trinaest u poznavanju latinskog jezika i trinaest u poznavanju grčkog jezika. Imamo i pet „velikih“ klasičara koji se natječu u obje kategorije, pa čestitamo im na tom velikom uspjehu.

Sedamnaest učenika pokazat će svoje znanje u kategoriji općih gimnazija, a deset učenika iz zdravstvenih škola. Kandidati su ponovno iz svih dijelova Hrvatske od Dubrovnika do Osijeka iz tridesetak škola, pa se nadam da su svi i mentori i kandidati zadovoljni postignutim i svima čestitam na već postignutom uspjehu. Bogati program koji su nam domaćini pripremili uključuje i obilazak grada i radionice u organizaciji škole i muzeja, te obilazak arheološkog lokaliteta Aquae Iassae. Nadam se da će nam to svima biti prilika za ugodno provedeno vrijeme, za druženje i upoznavanje i na kraju naprosto za uživanje u postignutom uspjehu, ali i prilika da upoznamo još jedan dio naše prebogate baštine.

Unaprijed svim natjecateljima čestitam bez obzira steknete li do kraja ovog natjecanja priznanje osvojenim mjestom ili samo pohvalnicu za sudjelovanje. Bila je čast i meni i državnom povjerenstvu potruditi se i omogućiti Vam da pokažete što znate.

Do nekog novog susreta sve pozdravljam i želim Vam sreću u daljnjem školovanju i radu.

Zdravka Martinić-Jerčić, prof. mentor
Predsjednica državnog povjerenstva

Povijest Varaždinske županije

Varaždinska županija prvi put se spominje 1181. godine u povelji kralja Bele III. U srednjem vijeku postaje upravno-teritorijalna jedinica na čelu sa županom čije je sjedište bio varaždinski casttrum. Županija se tijekom srednjega vijeka oblikovala kao plemićka zajednica (universitas nobilium), decentralizirana organizacija plemstva s visokim stupnjem autonomije u kojoj sudjeluju svi plemići koji na području županije imaju posjed (nobiles possessionati). Tadašnje granice Varaždinske županije bile su Ivanščica i Drava na sjeveru, rijeka Sutla na zapadu, Medvednica na jugu te porječje Bednje do podravske ravnice na istoku. Dolaskom dinastije Habsburg na hrvatsko prijestolje dolazi do promjena u teritoriju i organizaciji županije koja dobiva administrativno-sudbenu funkciju. U županiji su postojale mnoge službe među kojima se isticala ona velikog župana. Funkcija velikoga župana u Varaždinskoj županiji postala je nasljednom temeljem kraljevske povlastice iz 1607. godine prema kojoj je to pravo pripalo najstarijem punoljetnom članu obitelji Erdödy. Tu je povlasticu obitelj imala sve do 1845. godine. Varaždinska županija je bila podijeljena na četiri upravno-sudbena kotara: Gornjozagorski, Donjozagorski, Gornjopoljski i Donjopoljski koji su u funkciji bili sve do 1848. godine dijeleći se na sućije.

Kraljica Marija Terezija provodi modernizaciju javne uprave, 1763. godine dodjeljuje Varaždinskoj županiji grbovnicu, a 1770. godine na poticaj župana Ivana Nepomuka I. Erdödyja odobrava nacрте za gradnju nove Županijske palače na Franjevačkom trgu 7 u Varaždinu. Godine 1763. Varaždinska županija dobila je od Marije Terezije pravo na korištenje pečatnog grba, koji je zapravo preuzeti grb varaždinskih nasljednih župana, obitelji Erdödy. Osim toga, godine 1778. Županija dobiva i drugo obilježje vizualnog identiteta - županijski barjak koji je dao izraditi župan Ivan Nepomuk I. Županijski je barjak izrađen od crveno - bijelo - crvene svile u čijoj je sredini županijski grb. Na drugoj je strani naslikan lik Majke Božje s malim Isusom u rukama. Ova su obilježja vizualnog identiteta Županije sačuvana do danas. Originalna županijska grbovnica čuva u Državnom arhivu u Varaždinu, a zastava u Gradskom muzeju Varaždin. Nakon 1848. Županija prestaje biti plemićka zajednica i postaje teritorijalna upravno-politička zajednica koja je tijekom druge polovice 19. stoljeća nekoliko puta mijenjala teritorij i ustroj. Zakonom o ustroju županija i uređenju uprave u županijama i kotarima iz 1886. godine postala je političko-teritorijalna jedinica s upravnom i samoupravnom funkcijom. Županija je ukinuta 1922. godine Zakonom o oblastima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Varaždinska županija obnovljena je u samostalnoj Hrvatskoj na temelju Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi iz 1993. godine. Prostire se na površini od 1228 četvornih kilometara i jedna je od teritorijalno manjih, ali i najgušće naseljenih hrvatskih županija. Sjedište županije je grad Varaždin.

Kratka povijest Grada Varaždina

Sjedište Varaždinske županije je grad Varaždin koji se razvio oko srednjovjekovnog castruma, sjedišta varaždinskih župana. Prvi put se spominje u povelji Bele III. 1181. godine. Sjedište župana i stare rimske prometnice koje su panonski prostor povezivale sa Srednjom Europom utjecale su na razvoj Varaždina kao obrtničkog i trgovačkog naselja kojem je kralj Andrija II. Arpadović 1209. dao povelju slobodnoga kraljevskog grada.

Najznačajnije pravo koje su građani poveljom dobili bilo je pravo izbora suca, richtara, koji je sudio građanima i upravljao gradom. Građani su često bili u sukobima s gospodarima tvrđe koji su nastojali ukinuti njihove povlastice, podrediti ih svojoj vlasti i prisvojiti gradski teritorij. Za razvoj obrta i trgovine posebno su važne povlastice kralja Žigmunda i Urlicha Celjskog u 14. stoljeću kojima su građani dobili pravo održavanja godišnjih sajмова. To je utjecalo na razvoj različitih obrta o kojima postoje izvori u gradskim zapisnicima od 15. stoljeća. Obrtnici se najprije udružuju u bratovštine, a zatim od 16. stoljeća u cehove. U 16. stoljeću, u vrijeme prodora Osmanlija, grad je dobio i vojno značenje, postao je važna utvrda i sjedište Slavonske vojne krajine. Ratna opasnost uvjetovala je izgradnju i modernizaciju gradskih utvrda i pregradnju tvrđe u duhu renesanse kojom će rukovoditi glavni fortifikator Vojne granice, Domenico de Lallo. Nakon prestanka ratne opasnosti početkom 17. stoljeća sjedište Varaždinskog generalata preseljeno je u Koprivnicu. Uz ratove i vojske građane su ugrožavali česti požari i epidemije.

U 16. stoljeću Juraj Brandenburški je kamenu kuću na gradskom trgu poklonio građanima za Gradsku vijećnicu koja postaje sjedište gradske uprave. U vijećnici i u varaždinskoj tvrđi održavale su se tijekom 16. i 17. stoljeća sjednice Hrvatskoga sabora. Početkom 17. stoljeća u grad su došli isusovci koji su izgradili crkvu i samostan, a 1636. osnovali gimnaziju. U 18. stoljeću grad je od 1767. do 1776. bio sjedište bana i Hrvatskoga kraljevskog vijeća. Grade se crkve i brojne plemićke palače u baroknom stilu, održavaju se plesovi i svečanosti koje su gradu dale naziv „mali Beč“. Politički i kulturni razvoj grada prekinuo je veliki požar 1776. u kojem su izgorjele dvije trećine grada. Početkom 19. stoljeća srušeni su gradski bedemi i zatrpana grabišta. Na njihovom mjestu nastaju nove zgrade koje pokazuju društvene i političke promjene kojima će slobodni kraljevski grad postati upravno, gospodarsko i kulturno središte sjeverozapadne Hrvatske. U Varaždinu je 1838. osnovana prva ilirska čitaonica, a 1873. izgrađena zgrada Hrvatskoga narodnog kazališta. Grad je 1886. povezan željeznicom sa Zagrebom, a 1895. dobio je električnu rasvjetu.

Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće nastaju prve tvornice kojima grad postaje industrijsko središte. Razvoj industrije nakon 1945. privukao je brojne doseljenike i došlo je do povećanja stanovništva. Otvaraju se brojne škole i fakulteti kojima grad postaje važno obrazovno središte. U Domovinskom ratu sudjelovali su brojni Varaždinci, a osvajanje vojarni i naoružanja te oslobođenje grada bili su značajan doprinos uspješnom završetku rata. Godine 1993. Varaždin postaje sjedište novoustrojene Varaždinske županije.

prof. Višnja Burek

Prva gimnazija Varaždin

Prva gimnazija Varaždin nasljednik je Gimnazije koju su 1636. godine osnovali isusovci, nastojeći suzbiti širenje protestantizma u ovim krajevima i jedna je od najstarijih na hrvatskom tlu. Do ukidanja isusovačkog reda 1773. godine djelovala je prema tradicionalnoj isusovačkoj naučnoj osnovi Ratio studiorum koja se realizirala kroz šest godina. Od 1776. godine Gimnazijom su upravljali pavlini i svjetovno svećenstvo, dok se nastava odvijala prema novoj naučnoj osnovi Ratio educationis. Od 1835. do 1852. godine upravljanje i nastavu preuzeli su franjevci. Nakon reforme gimnazijskog sustava u Habsburškoj monarhiji 1852. godine, varaždinska Gimnazija bila je uzdignuta u rang osmorazredne više gimnazije kojom su upravljali akademski obrazovani svjetovni profesori.

Tijekom minulih stoljeća u ovoj školi su kao predavači djelovala značajna imena hrvatske znanosti i kulture poput: Juraja Habelića, Tituša Brezovačkog, Sebastijana Žepića, Vjekoslava Klaića, Ivana Milčetića, Ladislava Kralja Međimurca i Slavka Rozgaja. Isto tako su u njoj bila obrazovana poznata imena poput: Ferdinanda Konščaka, Dragutina Rakovca, Antuna Nemčića, Ljudevita Gaja, Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Vatroslava Jagića, Franje Račkog, Ksavera Šandora Đalskog, Ivana Padovca, Antuna Bauera, Rudolfa Horvata, Gustava Krkleca i Miljenka Stančića.

Premda je prvo djelovala u manjoj jednokatnoj zgradi koju danas koristi varaždinska biskupija, zgrada Gimnazije u kojoj ona i danas djeluje podignuta je 1870. godine na prostoru bivšeg istočnog grabišta.

U periodu od 1946. do 1956. godine škola je bila podijeljena na mušku i žensku gimnaziju i tijekom ovog razdoblja bila je izvršena preobrazba iz osmorazredne u četverorazrednu srednju školu.

Nakon obnavljanja jedinstvene ustanove u njoj su bili ostvarivani programi prirodoslovno-matematskog i društveno-humanističkog usmjerenja. Reformom obrazovanja 1977. godine, Gimnazija je pretvorena u polivalentni obrazovni centar. Pod nazivom Srednjoškolski centar 'Gabriel Santo' djelovala je do 1990. godine kad je obnovljen naziv i program gimnazije u kojoj su realizirani programi opće, prirodoslovne i jezične gimnazije. Od 2002. godine u školi se realizira jezični program s dijelom nastave na engleskom jeziku koji je u međuvremenu pre-rastao u dvojezičnu gimnaziju. Godine 2006. počelo je ostvarivanje programa međunarodne mature (IB), a škola je promijenila naziv u Prva gimnazija Varaždin.

Danas Prva gimnazija Varaždin upisuje osam paralelnih razrednih odjela godišnje i u svim obrazovnim programima obrazuje približno tisuću učenika. Za njihovo obrazovanje brine 108 djelatnika od čega 91 profesor koji mladež nastoje odgajati u duhu humanosti te ih suvremenim metodama rada i korištenjem informacijske tehnologije nastoje učinkovito pripremiti prvenstveno za nastavak školovanja na visokoškolskim ustanovama, kao i za uspješno uključnje u život mobilne, multijezične i multikulturalne Europe.

prof. Siniša Horvat

Kajkavska i latinska pisana kultura

Kao i u ostalim hrvatskim krajevima, na sjeverozapadu je u kajkavskoj sredini u srednjemu vijeku postojala latinična i latinska pismenost u notarskim kancelarijama. Sačuvani su cehovski zapisnici, oporuke i ostale pravne isprave, a o prvim književnim djelima svjedoče tek dva prijevoda na mađarski jezik iz šesnaestoga stoljeća: Historija viteza Franciska iz 1552. godine i pripovijest u stihovima Lijepa zgoda o kralju Beli i o Bankovoj kćeri iz 1570. godine. Najstariji pisani sačuvani dokumenti kajkavskoga jezika krapinski su zapisnici iz 1574. godine, a prvo poznato kajkavsko tiskano djelo iz iste je godine: prijevod pravničkoga djela glasovitog mađarskog pravnika Stjepana Verböczyja *Decretum Tripartitum* Ivana Pergošića, gradskoga notara i županijskoga suca u Varaždinu, koji je iskoristio priliku da izda svoju knjigu dok je 1574. godine jedan putujući tiskar boravio u Nedelišću kraj Čakovca. Molitvene knjižice Katarine Frankopan iz 1560. godine navode se kao nesačuvano prvo tiskano djelo kajkavske književnosti. Antun Vramec, doktor bogoslovlja, zagrebački kanonik i župnik u Varaždinu, najučeniji čovjek toga doba u sjevernoj Hrvatskoj, autor je *Kronike* (1578.) i zbirke propovijedi *Postilla* (1586.), dviju preostalih tiskanih knjige na kajkavskome jeziku u šesnaestome stoljeću. Kajkavske rukopisne pjesmarice i fragmenti molitvenika pronađeni u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća potvrđuju književni rad kajkavskih pisaca i prije šesnaestoga stoljeća, no on je od samih početaka isključivo praktičan: za vjerske ili pravničke potrebe. Poznato je iz zapisa latinista Blaža Škrinjarića da su Ivan Pergošić i Antun Vramec naišli “na oštru kritiku zbog toga što su svoja djela objavili na kajkavskom, na jeziku dostupnom i bliskom puku, a ne na latinskom, kao što se to do njih očekivalo” (Olga Šojat).

Specifičnu književnu kulturu kajkavske Hrvatske moguće je pratiti od pojave njezinih književnih tekstova koji su dopirali do brojnije publike nego Pergošićev *Decretum* ili Vramčeva *Postilla*, a to su moralno – poučni prozni tekstovi kajkavskih pisaca iz sedamnaestoga stoljeća, ponajprije oni Jurja Habdelića, učitelja u Rijeci, Zagrebu i Varaždinu, isusovca i autora kajkavsko-latinskog rječnika *Dikcionar ili reči slovenske* (1670.) namijenjenog školskim potrebama. Habdelić je napisao i brojne barokne propovijedi objedinjene u knjigama *Zrcalo Marijansko* i *Prvi oca našega Adama greh*.

Habdelićev je leksikografski rad nastavio Ivan Belostenec, autor velikoga latinsko-kajkavskog i kajkavsko-latinskog rječnika *Gazophylacium*, sastavljenog u drugoj polovici 17. stoljeća, a objavljenog 1740. godine.

CITHARA OCTOCHORDA (Osmerostruna citara) prvi je tiskani zbornik nabožne poezije na latinskom i kajkavskom jeziku, s notnim zapisima, objavljen 1701. godine u Beču. U osamnaestome, prosvjetiteljskom stoljeću razvija se i svjetovna kajkavska književnost, a značajna je pojava Tituša Brezovačkog, svećenika i profesora u varaždinskoj gimnaziji koji je pisao pjesme na hrvatskom, latinskom i njemačkom jeziku. Volio je i kazalište pa ga danas pamtimo kao autora tada popularne komedije *Sveti Aleksej* (1786.) napisane u stilu isusovačkih školskih drama, a ponajviše po komediji Matijaš grabancijaš dijak.

Prvu je polovicu devetnaestoga stoljeća obilježilo djelovanje Ljudevita Gaja, učenika varaždinske gimnazije i preporoditelja, koji je paralelno s uvođenjem hrvatskoga pravopisa zamjenjivao kajkavštinu štokavštinom da bi mu sto godina kasnije Miroslav Krleža to zamjerio u stihovima svoje poznate poeme Planetarijom koju objašnjava riječima FASCINATIOETINCANTATIODAEMONICARERUMCROATICARUMALITICARMEN IN LIBRIS SIBYLLINIS INVENTUM O HUDODUŠNEM I ZECOPRANOM GATANJU I ZEZIVANJU HORVACKEGA PLANETARIJOMA:

(...)

Kak zvon je Kaj grmelo,
kak kres je Kaj plamtelo,
kak jogenj, kak harfa vekomaj,
a oberpilko v gali,
s pogrebnom faklom v roki
med ilerskimi fanti,
mertvečkemi snuboki,
španceral se
doktor Ludwig von Gay.

(...)

prof. Bojana Barlek

Varaždinske Toplice

U sjeverozapadnoj Hrvatskoj smjestio se grad Varaždinske Toplice. Prostorno se širi sedrenim terasama uz južnu padinu Topličke gore i blago se spušta u plodnu dolinu kojim protječe rijeka Bednja. Sa sjevera i zapada kotlinu omeđuju obronci Topličke gore, a s juga i istoka Kalnik.

Iako je ovaj kraj bogat rječicama, potocima i izvorima pitke vode, najvažnija je uvijek bila snaga izlječenja termalnom vodom, koja je ovom kraju i ljudima koji ovdje obitavaju stoljećima osiguravala egzistenciju. Tijek vode započinje južno od Varaždinskih Toplica, na sjevernim dijelovima Kalničke gore. Tamo oborinska voda ponire i do 1500 metara, prolazi kroz sve slojeve zemlje, a za taj put joj je bilo potrebno oko 20000 godina te je zbog toga tako bogata mineralima. Kapacitet termalnoga vrela je od 25 do 28 litara u sekundi, odnosno 2.160.000 do 2.419.000 litara u 24 sata. Temperatura vode na izvorištu je 50°C do 58°C.

Ovim krajem prolaze stari rimski putevi: od sjevera prema jugu i od istoka prema zapadu: iz središnje Europe preko Ptuja (Poetovio) prema Ludbregu (Iovia) i dalje prema Osijeku (Mursa) uz vodeni put Dravu i od Ptuja prema Varaždinskim Toplicama (Aquae Iasae) i do Ščitarjeva (Andautonia). I danas u blizini prolazi autocesta Budimpešta – Varaždin – Zagreb – Rijeka.

Prema arheološkim nalazima ovaj je kraj od davnina naselje. O tome svjedoče najstariji ostaci pračovjeka iz doba paleolitika, nađeni u spiljama sedrene pećine Gradišće. Postoje nalazi iz neolitika i nalazi iz brončanoga doba. Prvi stanovnici koji su u 3. i 2. st. pr. Kr. obitali na ovom prostoru bili su panonsko – ilirsko pleme Jasi.

Najveći procvat Varaždinske Toplice doživljavaju u doba antike, o čemu svjedoče brojni nalazi iz rimskoga doba, datirani s početka 1. stoljeća pa do 4. stoljeća. Rimljani koji od 13. do 9. godine pr. Kr. osvajaju prostor Gornje Panonije to naselje, za vladavine cara Augusta, nazivaju Aquae Iasae. Naročiti procvat Aquae Iasae doživljavaju u 2. st. za vladavine cara Marka Aurelija. Oko 300. g. izbija velik požar nakon kojega car Konstantin Veliki obnavlja naselje. Podatak o tome nalazimo u Zavičajnom muzeju “Varaždinske Toplice”.

IMPERATOR CAESAR FLAVIVS VALERIVS CONSTANTINVS PIVS FELIX MAXIMVS
AUGUSTVS, AQVAS IASAS OLIM VI IGNIS CONSVMPITAS CVM PORTICIBVS
ET OMNIBVS ORNAMENTIS AD PRISTINAM FACIEM RESTITVIT, PROVISIONE
ETIAM PIETATIS SVAE NVNDINAS DIE SOLIS PERPETVI ANNO CONSTITVIT
CVRANTE VALERIO CATVLLINO VIRO PERFECTISSIMO, PRAEPOSITO
PROVINCIAE PANNONIAE SVPERIORIS

(Prijevod: Cezar Flavije Valerije Konstantin, pobožni, sretni, najveći, uzvišeni, vratio je raniji izgled Toplicama, koje su stradale od požara, s porticima i svim ukrasima. Također je svojom brigom odredio da se svake nedjelje u godini održavaju sajmovi. Brigu oko toga imao je Valerije Katulin, najodličniji muž, zapovjednik provincije Gornje Panonije.)

Sagrađen je u to vrijeme kompleks javne rimske arhitekture, koji se sastoji od kupališnog dijela koji čine zgrade kupališta s bazenima i bazilikom, forum s trijemovima te kapitolija rimske trijade (hramovi Jupitera, Junone i Minerve). Kompozicija rimskoga foruma s trijemovima, kapitolijem i bazenom predstavlja rijedak primjer antičke arhitekture i urbanizma cjelokupnoga Rimskog Carstva. Do sada je jedini slični primjer ovakvog bazena poznat u Engleskoj u rimskom naselju Aquae Sulis (Bath). Aquae Iasae stradale su u razdoblju građanskih ratova i barbarskih provala krajem 4. stoljeća. Kupalište i ostali dijelovi naselja su devastirani, a termalna voda nekontrolirano je plavila i taložila sedru prekrivajući ostatke arhitekture, konzervirajući je na svojstven način sve do danas.

Varaždinske Toplice ponovno se spominju u 12. st. kada ih ban Aleksije daruje zagrebačkom Kaptolu kao posjed Toplissa. Zbog čestih borbi sa susjednom vlastelom podiže se 1376. g. tvrđi grad (Kaštel). Postaje značajno mjesto razmjene roba i razvoja trgovine pa ih ban Mikea 1336. promiče u trgovište, a 1420. dobiva status vlastelinskog trgovišta.

Zbog učestalih provala Turaka u 16. stoljeću opljačkana je okolica Toplica, spaljeno trgovište, a veći broj ljudi odveden je u ropstvo. Nakon prestanka turske opasnosti 1695. g. Kaštel je pregrađen i dobiva barokni izgled te je namijenjen stanovanju kaptolskih namještenika i članova zagrebačkoga Kaptola. Donji dio naselja živio je od trgovine, a gornji od kupališta. Župna crkva sv. Martina 1762. g. doživljava baroknu obnovu. Posebno su vrijedne barokne orgulje iz 1765. g. graditeljja Antuna Römpera.

U Župnoj crkvi ističu se mramorni oltari sv. Barbare i sv. Katarine, rad baroknoga kipara Francesca Robbe, a u Toplice su prenesene 1884. godine iz zagrebačke katedrale, poslije potresa koji je 1880. g. ošteti Zagreb. Nakon požara 1779. g. Kaptol gradi novo kameno kupalište „Konstantinova kupelj“. Moderno kupališno lječilište osnovano je 1. svibnja 1820. g. po načelima aktualne medicinske znanosti. Sve veća pozornost pridaje se hortikulturnom uređenju. Grade se hoteli među kojima se ističe izgradnja modernog hotela u secesijskom stilu „Josipova kupelj“, a Varaždinske Toplice postaju mонденno lječilište Habsburške Monarhije. Tijekom Prvoga svjetskog rata dolazi do promjena u kupališnom životu pa je Konstantinov dom uređen za potrebe vojne bolnice.

Između dvaju ratova Toplice su imale bogat lječilišni, zabavni, kulturni i društveni život. Tijekom Drugoga svjetskog rata kupalište stradava, lječilišni objekti su oštećeni, a hotel je nakon požara ostao neupotrebljiv i srušen.

Poslije rata ulaže se značajan trud u obnovu i uređenje postojećih objekata te 60-ih godina 20. st. počinje izgradnja novih bazena. Godine 1964. djeluje u Varaždinskim Toplicama „Bolnica za reumatske bolesti i rehabilitaciju“, a 1979. g. gradi se hotel “Minerva”. Danas turističku sliku Varaždinskih Toplica ocrtavaju izvori sumporne termalne vode, zdravstveni turizam u okviru „Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice“, arheološki park “Aquae Iasae” u kojemu se još uvijek istražuje i “Zavičajni muzej Varaždinske Toplice”.

Državno povjerenstvo i autori zadataka

Predsjednica Državnog povjerenstva:

Zdravka Martinić-Jerčić, prof., Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Voćarska 106, Zagreb

Tajnica Državnog povjerenstva:

Kornelija Pavlič, prof., vanjska suradnica Agencije za odgoj i obrazovanje, Klasična gimnazija, Križanićeva 4a, Zagreb

Članovi (abecednim redom):

1. Tanja Bakran Lesar, prof., Osnovna škola Tina Ujevića, Koturaška 75, Zagreb
2. Ira Beck, prof., Škola za medicinske sestre Vrapče, Bolnička 32 a, Zagreb
3. Inge Belamarić, prof., Prva gimnazija Split, Nikole Tesle 10, Split
4. Maja Čubranić Ulaga, prof., Srednja škola Tina Ujevića, Mate Lovraka 3, Kutina
5. Ivana Jelić, prof., V.gimnazija, Klaićeva 1, Zagreb
6. Nika Kosanović, prof., Gimnazija Pula, Trierska 8, 52 000 Pula
7. Tonči Maleš, prof., Privatnaklasična gimnazijaspravom javnosti, Harambašićeva 19, Zagreb
8. Voljena Marić, prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb
9. Dubravka Matković, prof. OsnovnaškolaSilvijaStrahimiraKranjčevića, Bogišićeva 13, Zagreb
10. Zrinka Nekić, prof., Gimnazija Karlovac, Rakovac 4, Karlovac
11. Tonkica Novogradec, prof., III. gimnazija Split, Matice Hrvatske 11, Split
12. Teo Radić, prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb
13. mr. sc. Ariana Stepinac Kapetanović, prof., Klasična gimnazija, Križanićeva 4a, Zagreb
14. Matija Zorić, prof., Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Trg Vatroslava Lisinskoga 1, Osijek
15. Nino Zubović, prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb

Autori testova:

OSNOVNE ŠKOLE - LATINSKI JEZIK

Inge Belamarić, Tonči Maleš

OSNOVNE ŠKOLE – GRČKI JEZIK

Zdravka Martinić-Jerčić

OPĆE GIMNAZIJE

Tanja Bakran Lesar, Ira Beck

ZDRAVSTVENE ŠKOLE

Zrinka Nekić, Ariana Stepinac Kapetanović

KLASIČNE GIMNAZIJE – LATINSKI JEZIK

Ivana Jelić, Dubravka Matković

KLASIČNE GIMNAZIJE – GRČKI JEZIK

Voljena Marić

Popis pozvanih učenika i mentora prema kategorijama

KATEGORIJA 71 – KLASIČNE GIMNAZIJE – GRČKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1.	Luka Tripalo	Alojzije Groš	Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici	Virovitica
2.	Lejla Čaušević	Inga Fröbe Naprta	Klasična gimnazija	Zagreb
3.	Veronika Vasilić	Inga Fröbe Naprta	Klasična gimnazija	Zagreb
4.	Gabrijela Vidaković	Ivan Matičević	Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti	Slavonski Brod
5.	Mirna Brkušić	Stjepan Mihanović	Nadbiskupijska klasična gimnazija Don Frane Bulić s pravom javnosti	Split
6.	Marin Peko	Stjepan Mihanović	Nadbiskupijska klasična gimnazija Don Frane Bulić s pravom javnosti	Split
7.	Marija Bakula	Vesna Lalić Pušić	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
8.	Branimir Šarić	Vesna Lalić Pušić	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
9.	Marija Banović	Zdravka Martinić-Jerčić	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
10.	Mate Alerić	Milica Maligec	Pazinski kolegij - Klasična gimnazija Pazin s pravom javnosti	Pazin
11.	Daniel Đukić	Milica Maligec	Pazinski kolegij - Klasična gimnazija Pazin s pravom javnosti	Pazin
12.	Jeronim Matijević	Ivana Marijanović	I. gimnazija Split	Split
13.	Mirko Lovrić	Ante Podrug	I. gimnazija Split	Split

KATEGORIJA 70 – KLASIČNE GIMNAZIJE –LATINSKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1.	Matea Pavlinušić	Simona Atlaga	Franjevačka klasična gimnazija u Sinju s pravom javnosti	Sinj
2.	Leopold Ćurčić	Matija Zorić	Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku	Osijek
3.	Luka Miličević	Matija Zorić	Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku	Osijek
4.	Dominik Pavelić	Ivan Bedeničić	Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Požegi	Požega
5.	Luka Tripalo	Mario Franić	Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici	Virovitica
6.	Mia Artuković	Ondina Mirt Puškarić	Klasična gimnazija	Zagreb
7.	Ivan Tukarić	Ondina Mirt Puškarić	Klasična gimnazija	Zagreb
8.	Marin Tušinec	Ondina Mirt Puškarić	Klasična gimnazija	Zagreb
9.	Vida Zelić	Ondina Mirt Puškarić	Klasična gimnazija	Zagreb
10.	Marija Bakula	Iva Novak	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
11.	Marija Banović	Iva Novak	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
12.	Branimir Šarić	Iva Novak	Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti	Zagreb
13.	Jeronim Matijević	Inge Belamarić	I. gimnazija Split	Split

KATEGORIJA 68 – ZDRAVSTVENE ŠKOLE – LATINSKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1	Dora Lučić	Mladen Kristić	Medicinska škola Dubrovnik	Dubrovnik
2.	Angela Vujnović	Mladen Kristić	Medicinska škola Dubrovnik	Dubrovnik
3.	Arlen Kapetanović	Maria Sciolis	Talijanska srednja škola Rovinj	Rovinj
4.	Petra Hukavec	Ksenija Hadrović	Zdravstveno učilište	Zagreb
5.	Ines Karalić	Maja Kardum	Zdravstvena škola Split	Split
6.	Ivana Matić	Maja Kardum	Zdravstvena škola Split	Split
7.	Petra Moro	Maja Kardum	Zdravstvena škola Split	Split
8.	Miljenka Roso	Maja Kardum	Zdravstvena škola Split	Split
9.	Matea Bonacin	Vlatka Matejić	Zdravstvena škola Split	Split
10.	Lucija Klarić	Vlatka Matejić	Zdravstvena škola Split	Split

KATEGORIJA 67 – OSNOVNE ŠKOLE – GRČKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1.	Adrian Beker	Melita Rančić Kufrin	OŠ Izidora Kršnjavoga	Zagreb
2.	Nika Bokić	Melita Rančić Kufrin	OŠ Izidora Kršnjavoga	Zagreb
3.	Sara Komljenović	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
4.	Iva Lucija Kardum	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
5.	Iva Prskalo Selak	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
6.	Jelena Zlatar	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
7.	Petra Pinezić	Daniela Dukat	OŠ Miroslava Krleže	Zagreb
8.	Jelena Radovčić	Danijela Zamola	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
9.	Tea Rotim	Danijela Zamola	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
10.	Laura Vidović	Danijela Zamola	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
11.	Tena Matek	Tanja Bakran Lesar	OŠ Tina Ujevića	Zagreb

KATEGORIJA 66 – OSNOVNE ŠKOLE – LATINSKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1.	Antonija Pupačić	Dubravko Furlan	OŠ Ivana Gundulića	Zagreb
2.	Adrian Beker	Olga Horvat	OŠ Izidora Kršnjavoga	Zagreb
3.	Nika Bokić	Olga Horvat	OŠ Izidora Kršnjavoga	Zagreb
4.	Sara Komljenović	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
5.	Iva Prskalo Selak	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
6.	Jelena Zlatar	Vesna Blaznik	OŠ Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb
7.	Laura Vidović	Mislav Gjurašin	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
8.	Nikola Briški	Danijela Zamola	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
9.	Tin Jurko	Danijela Zamola	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Zagreb
10.	Josipa Jolić	Tanja Bakran Lesar	OŠ Tina Ujevića	Zagreb
11.	Tena Matek	Tanja Bakran Lesar	OŠ Tina Ujevića	Zagreb

KATEGORIJA 68 – OPĆE GIMNAZIJE – LATINSKI JEZIK

RB	UČENIK	MENTOR	ŠKOLA	MJESTO
1.	Lucija Rajčić	Vesna Kezele	II. gimnazija	Zagreb
2.	Lucija Medunić	Jadranka Bagarić	Gimnazija Dubrovnik	Dubrovnik
3.	Mirna Puhar	Irena Mlinarević	Gimnazija Fran Galović	Koprivnica
4.	Larisa Ravnjak	Irena Mlinarević	Gimnazija Fran Galović	Koprivnica
5.	Martina Čuklić	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
6.	Leonardo Ištvanović	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
7.	Larisa Kalas	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
8.	Valerija Kesteli	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
9.	Sara Mergon	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
10.	Martina Šimonek	Tvrtko Milunović	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci
11.	Marina Meštrovic	Daniel Bedeničić	Gimnazija Nova Gradiška	Nova Gradiška
12.	Slavica Petrović	Daniel Bedeničić	Gimnazija Nova Gradiška	Nova Gradiška
13.	Doris Stepic	Daniel Bedeničić	Gimnazija Nova Gradiška	Nova Gradiška
14.	Narda Štulić	Milena Gilić	V. gimnazija	Zagreb
15.	Marijana Peti	Ivana Jelić	V. gimnazija	Zagreb
16.	Iva Radman	Ivana Jelić	V. gimnazija	Zagreb
17.	Nina Miculinić	Barbara Turin	Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci	Rijeka

Program natjecanja

srijeda – 10. travnja 2013.

16.00 – dolazak sudionika u hotel Turist, prijava, podjela akreditacija i promidžbenih materijala

19.00 – svečana Akademija prigodom otvaranja natjecanja u hotelu Turist

20.00 – večera u hotelu

četvrtak – 11. travnja 2013.

7.00 - 8.15 doručak u hotelu

8.15 – polazak prema Prvoj gimnaziji Varaždin

8.30 – dolazak u školu

8.40 – glazbena točka dobrodošlice

9.00 – početak natjecanja iz latinskog jezika (sve kategorije), učenici moraju biti u razredu te se dijele testovi

9.00 – radionice, izložbe i prezentacije za sve mentore i učenike koji se natječu u grčkom jeziku: izložba najstarijih knjiga i starih udžbenika iz klasičnih jezika, izložba i prezentacija o povijesti i sadašnjosti Prve gimnazije Varaždin, prezentacija školskih stručnih ekskurzija iz latinskog jezika, radionice Lux in tenebris i Tabula rasa et cerata; radionice i razgledi izložbi traju od 9.00 do 12.30 sati

10.30 – završetak natjecanja iz latinskog jezika

10.30 – 11.00 – osvježenje za sve učenike, mentore, povjerenstvo u ulaznom holu škole

11.00 – početak natjecanja iz grčkog jezika (sve kategorije)

11.00 – druga grupa sudionika (natjecatelji koji su pisali latinski jezik) pridružuje se radionici i razgledu izložbi

12.30 – završetak natjecanja iz grčkog jezika i povratak u hotel

13.30 – ručak u hotelu

15.00 – polazak sudionika u razgled gradske jezgre

17.30 – uvid u prijevremenu ljestvicu poretka sa žalbenim rokom u hotelu

18.30 – objava konačnih ljestvica poretka u hotelu

19.30 – svečana večera u hotelu uz program i proglašenje najboljih, podjelom nagrada, priznanja i pohvalnica

petak, 12. travnja 2013.

7.00 – 8.30 doručak u hotelu

9.00 – napuštanje hotela i polazak na izlet u Varaždinske Toplice (posjet Zavičajnom muzeju Varaždinske Toplice i arheološkom lokalitetu Aque Iasae uz stručno vodstvo)

13.00 – završetak programa

Aktivni sudionici i članovi Povjerenstva Prve gimnazije Varaždin za pripremu i provedbu natjecanja

1. Janja Banić, ravnateljica škole – predsjednica
2. Bojan Banić, prof. informatike - član
3. Bojana Barlek, prof. hrvatskog jezika - član
4. Višnja Burek, prof. povijesti i likovne umjetnosti - član
5. Rosana Capanec, prof. glazbene umjetnosti - član
6. Renata Čelik, pedagoginja škole - član
7. Ruža Fosin, psihologinja škole - član
8. Ivana Gložinić, prof. latinskog jezika - član
9. Rajko Guščić, prof. latinskog jezika - član
10. Jasminka Horvatić Bedenik, školska knjižničarka - član
11. Slavica Kelemen, prof. glazbene umjetnosti - član
12. Gordana Mihalinec, tajnica škole - član
13. Tatjana Ostović Šlehta, prof. TZK – član

Tehnička realizacija i dizajn: Dora Jovanovska, prof. informatike, Vladimir Mikac, prof. informatike

U organizaciji i provedbi natjecanja aktivno su sudjelovali pripravnici koji su u Prvoj gimnaziji Varaždin primljeni u mjeru stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa:

1. Saša Trojko, stručno osposobljavanje za pedagoginju škole
2. Nikola Ivančić, stručno osposobljavanje za profesora politike i gospodarstva
3. Tomislav Špoljarić, stručno osposobljavanje za profesora sociologije
4. Hana Bulić, stručno osposobljavanje za profesora filozofije i logike
5. Ivana Anđelković, stručno osposobljavanje za profesora filozofije i logike
6. Janja Štimec, stručno osposobljavanje za profesora filozofije
7. Alen Kuzminski, stručno osposobljavanje za profesora povijesti
8. Tihana Jurić, stručno osposobljavanje za profesora povijesti
9. Ivan Telebar, stručno osposobljavanje za profesora hrvatskog jezika
10. Vanja Kožić, stručno osposobljavanje za profesora hrvatskog jezika
11. Martina Bergovec, stručno osposobljavanje za profesora francuskog jezika
12. Tonka Topolnjak, stručno osposobljavanje za profesora etike
13. Marina Horvat, stručno osposobljavanje za profesora TZK

Učenici 3.IBDP razreda Prve gimnazije Varaždin: Dora Dubravec, Nikolina Engler, Iva Gradečak, Tin Kocijan, Matija Kovaček, Mirna Lazar, Viktor Ožeg, Kaja Pavlinić, Eva Perković, Nikolina Šestak, Luka Vitez i Tihana Vlaisavljević pomagali su prema dogovoru s CAS koordinatoricom IBDP-a Tatjanom Ostović Šlehta za pomoć u pripremi i provedbi natjecanja.

Sponzori

Varaždinska županija

Turistička zajednica Grada Varaždina

Turistička zajednica Varaždinske županije

PRVA GIMNAZIJA VARAŽDIN
PETRA PRERADOVIĆA 14
42000 VARAŽDIN

Tel: 042/302-122
Fax: 042/320-420

gimnazija-varazdin@skole.t-com.hr
www.gimnazija-varazdin.hr